

Vieraslajien torjunta väylänpidossa - tavoitteet ja ohjeet

Anne-Mari Haakana, Liikennevirasto

Vieraslajiasioiden neuvottelukunnan kokous 27.11.2017

Joka kesäisiä keskustelua ja kyselyjä aiheuttavia teemoja

Liikenneviraston ympäristötoimintalinja 2014

Liikennevirasto toteuttaa kansallisten strategioiden toimia:

Toimeenpanemme osaltamme kansallisen vieraslajistrategian toimia. Selvitämme haitallisten vieraslajien tärkeimpiä leviämisväyliä, parannamme täyttömaiden ja maa-ainesten sijoituspaikkojen käsittelymenetelmiä ja käytämme tienvarsi-istutuksissa puhtaita kasvualustoja ja haitattomia lajeja. Säilytämme lupiinista vapaita tiejaksoja sekä teemme tehostettuja lupiinin, jättiputken ja muiden haitallisten vieraslajien torjuntatoimia yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Teemme yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa myös Itämeren vieraslajien torjunnassa.

Liikenneviraston ympäristöohjelma 2017-2020

Luonnon monimuotoisuuden edistämisen osalta Liikenneviraston tavoitteena on:

- selvittää luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden olemassa olevien korvaavien elinympäristöjen (teiden pientareet, rautatiealueet) määrä ja merkitys luonnon monimuotoisuudelle ja määrittellään toimet näiden elinympäristöjen säilyttämiseksi ja hoitamiseksi
- toteuttaa luonnon monimuotoisuutta edistäviä toimenpiteitä erillisprojekteina
- tehdä jättiputken hävittämistoimia maantie- ja rataverkolla

Liikenneviraston ympäristöohjelma 2017-2020

Liikenneviraston keinoja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi ovat mm:

- Liikennevirasto ja ELY-keskukset voivat edistää luonnon monimuotoisuutta toteuttamalla kansallisten strategioiden toimenpiteitä (biodiversiteetti, vieraslajit) kehittämällä tutkimusta ja seuranta
- kehittämällä väylänpitoa
- päivittäisen kunnossapidon/viherhoidon toimet ja niiden ajoittaminen (esimerkiksi niitto)

Vieraslajien osalta toimenpiteinä ympäristöohjelmassa on tunnistettu mm.:

- toteutetaan vieraslajien, erityisesti jättiputken, torjuntatoimenpiteitä yhdessä muiden toimijoiden kanssa
- raportoidaan jättiputken hävittämiseksi maantie- ja rataverkolla tehtyjen toimenpiteiden määrä (maanteiden osalta jättiputkiesiintymiä torjuttiin noin 60 kohteessa vuonna 2016)

Vieraslajien torjunta tienpidossa

Keskeisimmät ohjeet vieraslajien torjunnalle tienpidossa

Liikenneviraston ohjeet

- viherrakentaminen ja -hoito tieympäristössä -ohje ([Liikenneviraston ohjeita 18/2014](#))
- kohdekohtainen viherhoito tieympäristössä -ohje ([Liikenneviraston ohjeita 26/2017](#))
- tuotekohtaisia ohjeita (esimerkkinä sillat ja niiden ympäristö), joissa viitataan yllä oleviin ohjeisiin ja periaatteisiin

Maanteiden hoitoa tarkentavat ohjeet / urakkakohtaiset ohjeet

- maanteiden hoidon ja ylläpidon tuotekortit
- työkohtainen tarkennus -dokumentti
- yksittäiset ohjeet, kuten jättiputkien hävittämiseen liittyvä [täsmäohje](#)

Viherrakentaminen ja -hoito tieympäristössä

Vieraslajien torjunnan ohjeistuksen kulmakiviä ovat:

- vieraslajien tunnistus
- vieraslajihavainnosta ilmoittaminen (vieraslajit.fi ja tieliikennekeskukset)
- lajien leviämisen estäminen
- kasvijätteen käsittely
- täyttömaiden ja läjityksen käsittely
- tienvarsimetsien hoitosuositukset ja lajien korvaaminen toisella lajeilla
- kemiallisen torjunnan periaatteet
- mekaanisen torjunnan periaatteet

Kohdekohtainen viherhoito tieympäristössä

- ohjeen uusinnan yhteydessä parannettiin mahdollisuutta lisätä tietoa maanteillä olevista vieraslajiesiintymistä osana erityiskohteinen inventointia (vapaaehtoista)
- tiedot perustuvat maastohavaintoihin ja vieraslajirekisteriin ilmoitettuihin havaintotietoihin. Tiedot kootaan tierekisteriin ja tietoina esitetään:
 - lajitiedot
 - kohde / kunta / alueurakka
 - kohteen tai alueen koordinaatit
 - havaintopaikan yleiskuvaus
 - ohjeet ja suositukset
 - maanomistajatiedot, mikäli kasvusto myös tiealueen ulkopuolella
 - valokuvat
 - kartat

Tuotekortin ohjeistuksia

- Jättiputkien ja erikseen ilmoitettujen vieraslajien hävittämiseen, torjuntaan ja leviämisen estämiseen on ryhdyttävä mahdollisimman varhaisessa vaiheessa kun esiintymät ovat vielä pieniä. Jättiputken torjunta tehdään julkaisun: Jättiputki, biologia ja torjunta mukaisesti. Vieraslajien torjuntatavat tulee hyväksyttää tilaajalla. Vieraslajiesiintymät ja tehdyt torjuntatoimet on raportoitava tilaajalle.
- Pohjavesialueilla (I, II ja III pohjavesialueluokat) rikkakasvien torjuntaan, heinittymisen estoon yms. ei saa käyttää kemiallisia torjunta-aineita. Tähän on kuitenkin seuraavat poikkeukset:
 - jättiputkien esiintymän hävittäminen tarkasti kohdentaen
 - kivettyjen pintojen kasvuston esto tarkasti kohdentaen
- Aina viittaus ohjeeseen viherrakentaminen ja -hoito tieympäristössä (LO 18/2014)

Työkohtainen tarkennus

- Työkohtaisessa tarkennuksessa on mahdollista tarkentaa vieraslajien torjuntaan liittyviä tietoja ja toimintatapoja ko. urakassa.

Vieraslajien torjunta:

- lupiinit niitetään ennen siementen kehittymistä seuraavissa kohteissa:
- tiedossa olevat jättiputkiesiintymät, joiden torjunta on tekemättä tai kesken:
- muut torjuttavat haitalliset vieraslajiesiintymät, joiden torjunta on tekemättä tai kesken: (haitalliset vieraslajit ja kohteet lueteltava)

Vieraslajien torjunta radanpidossa

Vieraslajien torjunta radanpidossa

- Haitallisten vieraslajien poisto huomioitu ohjeistuksessa: [RATO 20](#) (Ratatekniset ohjeet osa 20 Ympäristö ja rautatiealueet)
 - ”Jos kunnossapitäjä havaitsee vieraslajiesiintymän, hänen on tehtävä siitä ilmoitus rataisännöitsijälle ja paikalliselle ympäristöviranomaiselle.”
 - Radanpidon ympäristöohjeita päivitetään parhaillaan -> mahdollistaa muutokset ja täsmennykset
- Esimerkki hyvästä käytännöstä:
 - Liikenneviraston radan kunnossapito -yksikkö on tilannut Kouvolan kaupungilta vuosina 2016-2017 jättiputkien torjuntaa ja seurantaan Kouvolan kaupungin alueella useassa kohteessa
 - Itä-Suomen kunnossapidon aluepäällikkö on ollut tyytyväinen tähän ostopalveluun ja torjuntaa/seurantaan jatketaan tarvittaessa
- Rautatiealueilla on torjuttu lähinnä jättiputkia, kohteita esim. Itä-Suomessa on viime aikoina ollut muutama muu em. lisäksi (torjuttu normaalin radan kunnossapidon yhteydessä)

Vieraslajien torjunta vesiväylänpidossa

Itämeri ja vieraslajit

- pääasiallisena keinona vesiliikenteessä on alusten painolastivesien mukana kulkevien vieraslajien torjuminen
- säädösvalmistelu ja seuranta on tältä osin Trafín vastuulla
- vesiväylänpidossa toimenpiteet perustuvat voimassa olevaan lainsäädäntöön eikä erillisiä määräyksiä tai ohjeita vieraslajien suhteen toistaiseksi ole

Konenäön mahdollisuudet vieraslajien tunnistamisessa ja torjunnassa

- Liikennevirasto on tutkinut kesän 2016 pilotissaan konenäön ja automatisoidun tiedon tuottamista viheralueista viherhoidon näkökulmasta. Kohteena maanteiden viheralueet.
 - à yksi tunnistettu käyttömahdollisuus vieraslajien torjunnassa (tunnistaminen ja esiintymän laajuus)
- kesällä 2017 SYKE on tutkinut ja pilotoinut konenäön mahdollisuuksia ympäristötiedon tuotannossa
 - à vieraslajien tunnistaminen mukana
- SYKE on jättänyt syyskuussa 2017 hakemuksen TEKESille liittyen seurantatiedon tuotannosta - EnVision
- video SYKE:n pilotista: <https://www.hs.fi/tiede/art-2000005334876.html>

